

Råvaruförsörjning kostar pengar -men hur mycket?

Det är förhållandevis lätt att skapa sig en uppfattning över vad ditt virke är värt vid bilväg. Det beror av sortiment, kvalité och kvantitet. För köparen är priset vid bilväg bara ett delsteg av kostnaden för råvaruförsörjningen på vägen till industrin. Vad är det som kostar sen?

Fritt industri

För industriella aktörer är kostnaden vid bilväg av sekundär betydelse. Det är kostnaden "fritt industri", dvs inmätt och placerat vid upplagsplats på industrin, som är viktigast. Den som börjar räkna inser snart att vad virket faktiskt är "värt" vid bilväg och vad man får betalt inte alltid är samma sak. Hur kan det vara så? Vad är det som kostar?

Köpa virket

Det kostar pengar att köpa virke. Självklart kostar själva virket pengar, men det kostar även att utföra själva transaktionen. Virkesköpare, dennes chefer, avverkningsplanerare och administratörer skall ha lön och betalda omkostnader. Det innebär i storleksordningen 20–50 kr/m³fub i kostnaden för de konventionella sortimenten. Givetvis finns det stora skillnader både uppåt och nedåt.

Transportera virket

Det kostar pengar att transportera virke. Det inser nog de flesta. Det som kanske är mindre självklart är hur mycket det faktiskt påverkar kostnaden fritt industri.

Det är inte ovanligt att massaved behöver transporteras över 20 mil för att komma fram till industri. Detta eftersom antalet bruk är färre än antalet sågverk, och samtidigt finns en koncentration till kusterna. 20 mils transport på lastbil innebär lite drygt 100 kr/m³fub dyrare anskaffningskostnad än om virket istället hämtats precis utanför massabruket. Det är därför inte så konstigt att ytterligare satsningar görs på tågtransporter som

är billigare på längre avstånd. Märk väl att virket alltid måste transporteras någon delsträcka med lastbil, vanligen till virkesterminal innan lastning på tåg.

Prislistorna på massaved är ofta aggregerade till att omfatta församlingar eller kommuner, och ofta ses en trend med sjunkande prislistor längre bort ifrån industrin, men den är inte så tydlig som den faktiska transportkostnaden. Och prislistorna är numera nästan aldrig utan påslag vid affären.

För timmer blir transportavstånden sällan så långa som 20 mil, men väl 10 mil. Även här blir principen densamma även om skillnaderna sällan går upp till 100 kr/m³fub, men 50 kr/m³fub är inte ovanligt.

I genomsnitt uppgick transportkostnader till ca 70–80 kr/m³fub för timmer och massaved under år 2015 (Brunberg 2015).

Var det inte längre till massabruket?

För den observante så blir det något motstridig uppgifter. Om de genomsnittliga transportavstånden för massaved är längre än för timmer hur kan då den genomsnittliga transportkostnaden (kr/m³fub) vara ungefär lika (Brunberg 2015)? Det beror förmodligen på två saker. För det första är det billigare (kr/m³fub) att transportera massaved än timmer samma sträcka bl.a. annat som följd av prispress och skillnader i densitet. För det andra så utgörs tågtransporterna främst av massaved vilket gör genomsnittstransportkostnaden lägre för sortimentet som helhet. Detta eftersom vi tidigare nämnt att det är betydligt billigare att transportera virke med tåg än med lastbil vid långa transportavstånd. Därtill omfattas undersökningen ca 50 % av det virke som ingår i Skogsindustrins råvaruförsörjning (drygt 40 miljoner m³fub) och om en eller flera av de större massaindustriella aktörerna inte ingår i undersökningen kan det få stort genomslag i resultatet.

Kenny Svahn

2017-02-04

kontakt@kennysvahn.se

Inmätning

Det kostar pengar att mäta virke. Det som är anmärkningsvärt är hur pass liten andel det är av råvaruförsörjningskostnaden. Den uppgår till ca 4–5 kr/m³fub för massaved och 5–6 kr/m³fub för timmer. Totalt sett ca 1–2 % av anskaffningskostnaden (Brunberg 2014; Brunberg 2015). Det kostar alltså ca 150–200 kr att mäta in ett helt lastbilsladd med massaved. Det går således mycket fort. Inmätningen av massaved och timmer är delvis en bedömningssport, även om teknikutvecklingen spåsar exaktare och bättre mätningar.

Många intressanta paralleller att dra

Sammanfattningsvis så får transportkostnaderna som får störst genomslag på råvaruanskaffningskostnaden, vid sidan av priset på virke. För den affärsdrivne så bör det ge upphov till ett förhandlingsutrymme. Det är därför viktigt att lära känna sin industriella omgivning och sätta sin egen skogsmark i ett rumsligt perspektiv. Det viktigaste är avståndet till närmsta industri, i synnerhet för massaveden. Detta eftersom det sker virkesbyten för att minska transportkostnaderna och massaved hamnar som regel vid det bruk som är närmast avlägget i skogen, oavsett vem som köper massaved och vem som äger bruket. Det blir föremål för en senare artikel.

Den snabbtänkte inser snart att massaved i Götaland kan kosta uppemot 450–500 kr/m³fub innan den nått industri (inköpspris med premie plus kostnad att köpa, transportera och mäta in). Dock bör volymen virke med långt transportavstånd vara mindre än dem med nära avstånd.

Generaliseringarna i prislister gynnar den som har långa transportavstånd till industri på bekostnad av den som har nära till industrin. Det står den enskilde fritt att spekulera i varför det är så och vad det öppnar för möjligheter för den enskilde skogsägarens affärer. Med hot om kilometerskatt kommer det bli än viktigare att ta hänsyn till avståndet till industri.

Brunberg, T (2014). *Skogsbrukets kostnader*

<http://www.skogforsk.se/kunskap/kunskapsbanken/2015/skogsbrukets-kostnader-2014/>

Brunberg, T (2015). *Skogsbruket kostnader och intäkter.*

<http://www.skogforsk.se/kunskap/kunskapsbanken/2016/skogsbrukets-kostnader-och-intakter-2015/>

Kenny Svahn

2017-02-04

kontakt@kennysvahn.se